

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ

- سرشناسه: فردی، اصغر، ۱۳۴۴ -
 عنوان و نام پدیدآور: آموزش فارسی به فارسی: کتاب کار ششم / نویسندگان اصغر فردی، احمد زهرابی، جعفر مومنی؛ [به سفارش] مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی، پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ.
 وضعیت ویراست: [ویراست ۲].
 مشخصات نشر: قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.، مصور، جدول.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۱۰۲-۶
 یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: ... Work Book for learning
 یادداشت: چاپ هشتم.
 یادداشت: چاپ نهم، ۱۳۹۶ (فیفا).
 موضوع: فارسی -- کتاب‌های درسی برای خارجیان
 موضوع: Persian language -- Textbooks for foreign speakers
 موضوع: فارسی -- راهنمای آموزشی؛ Persian language -- Study and teaching
 شناسه افزوده: زهرابی، احمد، ۱۳۵۴ -
 شناسه افزوده: مومنی، جعفر، ۱۳۴۸ -
 شناسه افزوده: جامعة المصطفی ﷺ العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
 رده بندی کنگره: PIR ۲۸۲۷/ف۴۱۷۷ ۱۳۹۵
 رده بندی دیویی: ۸۴۴/۲۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۴۵۷۳۹۵

آموزش فارسی به فارسی

کتاب کار ششم

اصغر فردی
احمد زهرایی
جعفر مؤمنی

مرکز بین‌المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

آموزش فارسی به فارسی؛ کتاب کار ششم

نویسندگان: اصغر فردی، احمد زهرایی، جعفر مؤمنی

بازنگری و تصحیح مجدد: سید اسماعیل فرجی

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ص ع و آ ل ه ج

چاپ نهم: ۱۳۹۶ ش / ۱۴۳۹ ق

● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۲۰۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

مراکز فروش:

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛

تلفن: ۰۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / (داخلی ۱۰۵)

◀ ایران، قم، بلوار محمدمین، سه راه سالاریه. تلفن: ۰۲۵. ۳۲۱۳۳۱۰۶

◀ ایران، قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸. تلفن: ۰۲۵.۳۷۸۴۲۴۰۲

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

◀ ناظر گرافیک: مسعود مهدوی

◀ ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی

◀ مدیر انتشارات: مرتضی محمدعلی نژاد شانی

◀ مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

◀ ناظر فنی: محمدباقر شکری

برنامه‌ریزی آموزشی، باید امری پویا و متناسب با دگرگونی‌هایی باشد که در ساختار دانش و رشته‌های علمی پدید می‌آیند.

تحولات اجتماعی، نیازهای نوظهور فراگیران و مقتضیات جدید دانش، اطلاعات، مهارت‌ها، گرایش‌ها و ارزش‌های نوینی را فرا می‌خواند که پاسخگویی به آن‌ها، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت نیروهای متخصص را ضروری می‌نماید.

گسترش فرهنگ‌های سلطه‌گر جهانی و جهانی شدن فرهنگ در سایه‌ی رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، مشکلات و نیازهای نوظهوری را پیش‌رو گذارده است که رویارویی منطقی با آن‌ها، تنها در پرتو آراستن افراد به اندیشه‌های بارور، ارزش‌های متعالی و رفتارهای منطقی که در قالب موقعیت‌های رسمی آموزشگاهی با ایجاد رشته‌های جدید، گسترش دامنه‌ی آموزش‌ها و مهارت‌ها و تربیت سازمان‌یافته صورت گیرد، امکان‌پذیر است.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی استوار، قاعده‌مند و تجربه‌پذیر است که در آن، برنامه‌های آموزشی، متن‌های درسی و استادان، ارکان اصلی به شمار می‌آیند؛ پویایی برنامه‌های آموزشی نیز، به هماهنگی آن با نیاز زمان، استعداد دانش‌پژوهان و امکانات موجود، وابسته است؛ چنان‌که استواری متن‌های درسی به ارائه تازه‌ترین دستاوردهای علم در قالب نوترین شیوه‌ها و فن‌آوری‌های آموزشی بستگی دارد.

بازنگری متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و روزآمد کردن آن‌ها، به حفظ نشاط علمی مراکز آموزشی کمک می‌رساند.

حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه‌ی اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی‌اند؛ در همین راستا، «جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمیة»، به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد. به پی‌ریزی «دفتر برنامه‌ریزی و فن‌آوری آموزشی» اقدام نمود.

این دفتر، با ارج نهادن به تلاش‌های صورت‌گرفته و خوشه‌چینی از خرمن دانش عالمان گران‌قدر بر آن شد تا با بهره‌گیری از شیوه‌های جدید آموزشی و تازه‌ترین دستاوردهای علمی به تهیه‌ی متن‌های آموزشی بپردازد. تدوین و نشر بیش از یک‌صد متن درسی، در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این تلاش است.

نوشتار حاضر که با عنوان کتاب تمرین متون زبان فارسی «کتاب کار هفتم» برای دانش‌پژوهان دوره‌ی کاردانی معارف اسلامی مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی، نگارش یافته، حاصل تلاش علمی و درخور تقدیر آقایان: اصغر فردی، احمد زهرایی و جعفر مؤمنی زیر نظر حجة الاسلام و المسلمین سید محمود کاویانی - دام توفیقه - است که از ایشان و دیگر همکارانی که در به ثمر رسیدن این اثر بذل عنایت کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌کنیم.

در پایان، ارباب فضل و معرفت را به یاری خوانده، چشم امید به نقد و نظر آنان دوخته‌ایم.

مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

فهرست مطالب

مقدمه	۹
درس اول : در ستایش خداوند	۱۱
درس دوم : پاسدار قهرمان دین	۱۵
درس سوم : ضرب المثل	۱۹
درس چهارم : صحابی بزرگ پیامبر اعظم <small>صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ</small>	۲۲
درس پنجم : چشمه و سنگ	۲۹
درس ششم : درسی از نهج البلاغه	۳۴
درس هفتم : دو گفتار از سعدی	۳۸

- درس هشتم : جابر بن حیان ۴۲
- درس نهم : آداب تعلیم و تربیت ۴۸
- درس دهم : وظایف شاگرد در برابر معلم ۵۲
- درس یازدهم : گره‌گشای ۵۶
- درس دوازدهم : عاقبت اندیشی ۶۰
- درس سیزدهم : مرد شتر سوار و مار و روباه ۶۴
- درس چهاردهم : ای شهید ۶۹
- درس پانزدهم : اغتنام زندگی ۷۳
- درس شانزدهم : مشارطه و مراقبه و محاسبه ۷۸
- درس هفدهم : حکایت ۸۲
- درس هجدهم : تناسب و تناسب ۸۶
- درس نوزدهم : روح‌الله (۱) ۹۱
- درس بیستم : روح‌الله (۲) ۹۶

نقش مهارت تدریس و روش‌های آموزشی استاد از سویی و مشارکت فعال دانش‌پژوه در یادگیری از سوی دیگر، دو اصل مهم و تأثیرگذار برای رسیدن به هدف‌های آموزشی است و برکسی پوشیده نیست که امر یاددهی و یادگیری، زمانی آسان‌تر شده و به آن عمق بخشیده می‌شود که علاوه بر کتاب درسی از ابزارهای مختلف کمک آموزشی به خوبی استفاده شود. یکی از این ابزارهای تأثیرگذار و سودمند در تثبیت واژگان و مفاهیم فراگرفته شده «کتاب کار» است که به عنوان یک وسیله‌ی کمک آموزشی، نقش مهمی در عمق بخشیدن به آموخته‌ها ایفا می‌کند.

مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی، با پشتوانه‌ای نزدیک به سه دهه تجربه در امر آموزش زبان فارسی به علاقه‌مندان یکصد و یازده کشور از نقاط مختلف جهان، فارغ‌التحصیلانی توانمند در چهار مهارت زبانی گویش، خوانش، نوشتار و شنیدار تربیت نموده است.

این مرکز در کتاب‌های درسی از آموزش مستقیم ساختارهای گوناگون زبان فارسی دوری جُسته است؛ زیرا بر این اعتقاد است که آگاهی از نظام و ساختارهای زبان به تدریج با ممارست و تمرین برای زبان‌آموزان حاصل می‌شود؛ بدین منظور سعی شده از رویکرد شناختی در آموزش زبان بهره گرفته شود به گونه‌ای که زبان‌آموزان پس از انجام تمرین‌های متنوع و کاربردی، شاهد کشف قواعد زبان باشند. ناگفته نماند که در حد ضرورت به ساختارهای اصلی و عمده‌ی زبانی اشاره کرده‌ایم، ولی هیچ‌گاه به وادی مباحث پیچیده فنی و تخصصی، برای زبان‌آموزان گام ننهاده‌ایم و آن را به پایان دوره برای تکمیل مهارت‌های زبانی ارجاع داده‌ایم.

توجه به مهارت‌های زبان‌آموزی، خلاقیت و نوآوری، واضح و روشن بودن پرسش‌ها، انطباق

سؤال‌ها با هدف‌های مهم یادگیری، طراحی پرسش‌ها به صورت‌های مختلف کامل کردنی، چندگزینه‌ای و تشریحی، به انضمام آموزش‌های جبرانی از ویژگی‌های بارز این مجموعه می‌باشد. پرسش‌ها عمدتاً بر محور درک، تشخیص و کاربرد در چهارچوب محتوای درسی تهیه شده و از پرسش‌هایی که صرفاً تعریف خاصی را از زبان‌آموز می‌طلبد و یا او را مجبور به حفظ می‌نماید، پرهیز شده است. همچنین تمرین‌ها به گونه‌ای است که زبان‌آموز، تنها با فراگرفتن عمیق و دقیق درس می‌تواند به آن‌ها پاسخ مناسب بدهد و انجام آن‌ها به یادگیری درس، کمک اساسی می‌کند؛ بر این اساس لازم است زبان‌آموزان، با دیده‌ی اهتمام تمام به انجام تکالیف و پاسخ به آن‌ها بنگرند تا از این رهگذر، بر میزان توانایشان افزوده شود و علاوه بر آن بر مواضع کاستی و ضعف خود آشنا شوند؛ بنابراین انجام بهینه‌ی تمرین، فقط با پرکردن صفحات کتاب تمرین به دست نمی‌آید؛ بلکه با توجه، دقت و پرداختن به تمامی آنچه از زبان‌آموز خواسته شده، حاصل می‌شود.

نقش تأثیرگذار اساتید محترم در انتقال مفاهیم و اهداف مورد نظر در هر تمرین غیرقابل انکار است؛ بنابراین لازم است معلمان گرامی به شیوه‌ای در خور، به هر دو موضوع درس و تمرین توجه کافی نموده و با مراقبت در حسن انجام تمرین‌ها، مهارت‌های آموزش داده شده را در زبان‌آموز تقویت کنند، تا در نهایت، مفاهیم مورد آموزش برای زبان‌آموزان ملکه گردد. لازم است هنگام خواندن جواب‌ها توسط زبان‌آموزان، دیگر زبان‌آموزها از توجه به مهارت‌های زبانی به ویژه شنیداری غافل نشوند و شیوه‌ی صحیح نوشتن و خواندن در طول بررسی تکالیف، از نظر مخفی نماند؛ همچنین می‌بایست از طرح مقولات جزئی و مباحث جنبی دامنه‌دار در حل تمرین‌ها که ارتباط چندانی با اصل کار ندارد و معمولاً در جریان آموزش اختلال ایجاد می‌کند، پرهیز شود.

در اینجا بر خود لازم می‌دانیم از اساتید گرامی، آقایان محمد ناطق، سعید شعبانی، سید جواد تهرانی، عبدالرحیم مفتون، محمد علی تبار، حسین موحدی، صادق شمس، علی فاطمی منش و سیداسماعیل فرجی که در تدوین این اثر ما را یاری نمودند، تشکر و سپاسگزاری نمایم. در پایان از تمامی اساتید محترم و متخصصان آموزشی درخواست می‌کنیم چنانچه پیشنهاد، انتقاد و نظر اصلاحی خاصی داشتند از این مجموعه دریغ نفرمایند.

مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی
وابسته به جامعة المصطفی العالمیة
واحد پژوهش و تدوین متون
بهار ۸۸